

Høringsuttalelse fra Rana museum (vedtatt i møte i museets styre, kulturutvalget 060602):

1. Utredningens mål, strategier og innsatsområder som grunnlag for en framtidsrettet kulturminnepolitikk

- Utredningen favner denne politikkenes hovedelementer.
- I oppfølgingen av utredningen må det arbeides videre med alle sider den tar opp.
- De største truslene mot framtidens kulturminnepolitikk er at utredningens konklusjoner og forslag ikke blir fulgt opp.

2. Hvordan legge til rette for aktiv bruk og ivaretagelse av mangfoldet i kulturarven?

- Kulturminnepolitikken bør legge til rette for å skape interesse og engasjement for kulturarven ved åpne fora for diskusjon og medvirkning av frivillige organisasjoner, private enkeltaktører, skolebarn- og ungdom. Det må skapes en forståelse i lokalsamfunnet av hva mangfoldet i kulturarven innebærer, og gis muligheter til å få prosjektmidler til tiltak.
- Kommunene er arealplanmyndighet og landbruksmyndighet, og bør gjennom sine reguleringer og inngrep etter plan- og bygningsloven ivareta kulturminneverdiene.
- Kulturminner knyttet til urfolk, for Norges vedkommende samene, er ivaretatt gjennom kulturminneloven, og forvaltes av Sametinget. Den samlede kulturminnepolitikken må fremme et større samarbeid mellom Sametinget, fylkeskommunene, og kommunene. Andre nasjonale minoriteters og innvandrergruppers kulturminner kan ivarets etter mønster av det samiske kulturminnevern. Synliggjøring må skje gjennom museene og formidling av for eksempel kulturlandskap.

3. Kulturminner og kulturmiljøer som grunnlag for verdiskaping

- Utvalget foreslår en vesentlig styrking av dagens tilskuddsordninger, etablering av kulturminnefond og særregler i skatte- og avgiftssystemet for kulturminner og kulturmiljøer. Alle disse tiltakene er viktige og nødvendige, og må ha et omfang som gjør at de virkelig stimulerer til ivaretaking og utbedring, ikke minst av verneverdige bygninger.
- Kulturminner brukt i næringsvirksomhet kan være gårdsturisme eller annen reiselivssatsing. Den offentlige kulturminneforvaltings rolle her bør være premiss-og rådgiverens, og etablerere og næringsutøvere må kunne ta del i de økonomiske støtteordninger som fins.

4. Eiernes og brukernes rolle og situasjon i kulturminnearbeidet

- Det er viktig at små private eiere og brukere slipper å dekke utgifter ved undersøkelser når de planlegger inngrep. Det er stor fare for at kulturminner går tapt eller aldri blir registrert på grunn av denne regelen i kulturminneloven.
- En måte å øke interessen hos eiere vil utvilsomt være at de får lov til å beholde løse kulturminner på egen eiendom, og heller få hjelp til sikring og forsvarlig oppbevaring. Hvilke kulturminner som skal få inngå i en slik ordning, må selvsagt vurderes i hvert enkelt tilfelle.

5. Partnerskap og samarbeid

- Frivillige organisasjoner kan trekkes inn som ressurser og samarbeidspartnere i et helhetlig kulturminnearbeid ved at de tas med på råd og får mulighet til å ta del i prosjektmidler og tilskuddsordninger.
- Regionale og lokale museer kan trekkes inn som ressurser og samarbeidspartnere ved at de tilføres kompetanse på felter som formidling, håndverk, konservering, og til gjengjeld forpliktes til et samarbeid med arealplanleggerne i kommunene og fylkene.

6. Kompetanseoppbygging og utdanning

- Registre og overvåkingssystemer for kulturminner og kulturmiljøer bør videreutvikles slik at de blir omfattende, helhetlige og brukervennlige.
- Bevisstheten om kulturminnenes verdi må økes i skolen, og derfor også i lærerutdanningen. Tilbud om videre- og etterutdanning for lærerne må styrkes. Det er positivt at det nå tas initiativ til denne type studier på høyskoler og universiteter.
- At håndverks- og konserveringskompetanse kan tilbys allerede fra videregående skoles nivå, må være en nødvendig og viktig satsing. Slik kompetanse kan med fordel deles mellom institusjoner og kommuner; ethvert museum og enhver kommune må ikke sitte med alle nødvendige kvalifikasjoner alene, men arbeide i nettverk og utveksle ekspertise. For å oppnå dette trengs felles planlegging.

7. Kommuneprosjektet

- Det er viktig og riktig å tildele kommunene ansvar og oppgaver når det gjelder kulturminneforvaltning. Kommunen har her en helt sentral rolle som arealplan- og landbruksmyndighet. Men pr. i dag har ikke kommunene kompetanse til å ivareta kulturminneoppgavene, og må tilføres ressurser, både økonomisk og kunnskapsmessig. Kulturminner og –miljøer må inngå i en helhetlig miljøpolitikk, og i de tilfeller der kommunene har en miljøvernavdeling, bør en slik ressurs legges til denne.